

Molí del Semís

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Demarcació de Coaner
Emplaçament	Carretera de Saló (BV-3002), a les Feixes (km. 4) camí direcció S-W uns 1500 m.
Alçada:	452

Coordenades:

Latitud:	41.83042
Longitud:	1.67885
UTM Est (X):	390294
UTM Nord (Y):	4631792

Classificació

Número de fitxa	08229 - 155
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Popular Contemporani
Segle	XVII-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Estructuralment bo. Entorn envaït per la vegetació.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08229A010000510000MG
Fitxes associades:	
El Semís	
Masoveria del Semís	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dl., 27/02/2017 - 01:00

Descripció

Antic molí fariner, posteriorment ampliat també com a serradora, que es troba vora la masia del Semís, en un meandre que conforma la riera de Coaner. El conjunt consta de l'edifici del molí (amb un cos adossat al costat nord on es situa la serradora), una gran bassa, el rec (que s'ha perdut en bona part) i les restes de la resclosa. Pel que fa al molí pròpiament, és una construcció de dimensions modestes, de planta rectangular, amb planta baixa més un pis. L'edificació s'aixeca en un terreny en pendent sota la bassa i per la façana més visible, encarada a llevant, té dues finestres emmarcades amb maó. Tal vegada la construcció hagi estat ampliada o modificada al segle XIX però en tot cas sobre una base més antiga. L'entrada era pel costat nord i conserva l'antic portal, amb una inscripció a la llinda del segle XVII. Aquest portal va quedar integrat més endavant en la construcció adossada de la serradora, que és d'una sola planta i té una gran portalada de fusta que ocupa tota la capçalera nord. La part del carcabà (és a dir, l'espai subterrani per on desguassava l'aigua del molí) es troba als baixos de la façana sud.

L'interior del molí conserva, tot i que en estat precari, bona part dels mecanismes i l'utilatge corresponent. És a dir: part de l'eix i la roda hidràulica, així com altra maquinària del molí. A la part de la serradora es conserva també el mecanisme de transmissió i l'última serradora.

La construcció del molí té adossada a ponent la bassa, de grans dimensions, que adopta una planta irregular i que mesura uns 50 x 30 m. En bona part es tracta d'una bassa excavada al terreny natural que, en la part de llevant, que és la que dona al molí i té una major profunditat, consta d'un potent mur bastit sobre un desnivell del terreny. Interiorment la bassa conserva en algun punt restes d'un empedrat de revestiment. Es conserva el forat de captació de l'aigua de la bassa cap al molí.

La resclosa, que s'ha conservat parcialment, es troba a l'oest de la masia, per on discorre la riera de Coaner. D'aquí sortia el rec, conservat només en alguns trams, que envoltava la masia per la part baixa sota els coberts, tot fent un giravolt semblant al que fa el meandre de la mateixa riera, fins a desembocar a la part sud de la bassa.

Observacions:

Inscripció a l'antic portal a la façana nord: 16[??]

Informació oral facilitada per Josep Viladés

Construcció no inclosa en el Catàleg de masies

Història

Coneixem amb força detall la història d'aquest mas gràcies a la publicació d'un estudi monogràfic fet per un parent de la casa: Ramon VILADÉS (2012). Aquest mas ja consta en un document del 1117 en relació a una donació del monestir de Ripoll. El document es guarda a la casa, i fins ara no s'ha pogut esbrinar exactament la relació que hi havia amb l'esmentat monestir. Des d'aquesta època hi ha constància de la família Semís i se'n coneix la seva genealogia, estudiada per un parent capellà de la família, tot i que amb algunes llacunes. El primer membre conegut d'aquesta família és Guillem de Semís (documentat el 1185). Més tard, Guillema de Semís (1281). Fins a l'any 1385 el mas apareix sempre com "des Semirs". El nom originari que se'n deriva, els Emirs, és certament evocador de l'època del domini musulmà. A partir de 1559 ja el trobem sempre com a mas del Semís. A partir del segle XIV, quan consta un tal Borràs de Semís (1318), les dades genealògiques s'han pogut documentar amb més continuïtat. El cognom Semís es va mantenir fins a mitjan segle XIX, quan Antònia Semís es casà amb un pubill, Jaume Viladés, provinent del mas de can Viladés (a Sant Amanç, Rajadell). Des d'aleshores i fins a l'actualitat els propietaris del mas mantenen el cognom Vilaladés.

Ramon Viladés fa una hipòtesi de l'evolució constructiva del mas des dels seus orígens. Les obres principals

estan documentades els anys 1636, 1636-73, 1696, 1705-08 (aquestes d'un volum considerable), i entre 1708 i 1740. Ja als segles XIX i XX es van fer noves obres. Com a mínim ja del segle XVII (l'any 1602, segons la inscripció d'un dels portals) existia la masoveria del Semís, al costat de la casa antiga. No es coneix la data de construcció del molí, al costat del mas, del qual el 1685 se n'amplià la bassa. En aquesta època, segons consta en documents de la casa, era portat per treballadors procedents de la immigració occitana. Aquest molí fariner, posteriorment convertit en serradora, que darrerament funcionava amb una serra de cinta.

Les serradores hidràuliques tenien un seguit de màquines que serraven longitudinalment els troncs. En el cas del Semís, a més a més, hi havia hagut un fuster, amb la qual cosa ja fabricava els productes acabats, principalment elaborats amb pins que sortien de la mateixa obaga de la finca. A diferència de les serradores més industrials, que serraven els pins prèviament seleccionats per fer-ne pals, serradores com la de Semís elaboraven principalment taulons i fustes fetes a mida per fer els mobles o gàbies. La serradora del Semís era l'única que hi havia a la zona, i va estar activa fins al final de la dècada de 1960. Antigament hi havia hagut també la serradora de Roquerols. Fins fa uns trenta anys la riera pràcticament no s'assecava mai. Tanmateix, sempre calia racionar l'aigua per mirar que l'activitat no quedés aturada.

Bibliografia

L'Arada Cooperativa, Memòria i paisatge a Sant Mateu de Bages (fullet), p. 15
VILADÉS LLORENS, Ramon (2012). D'un temps d'un país. El Semís de Coaner. La Patumaire Edicions, Berga (edició particular).

